

Državni svetnik
mag. Peter Požun

Ljubljana, 8. 4. 2013

Gospod
Mitja Bervar
Predsednik
Državnega sveta

Zadeva: Vprašanja Vladi Republike Slovenije glede uvedbe prehodnega obdobja na področju prostega gibanja delavcev po vstopu Republike Hrvaške v Evropsko unijo

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) predlagam, da se Vladi Republike Slovenije postavi naslednja vprašanja:

1. Ali je Vlada Republike Slovenije že opravila napovedano razpravo o strokovnih in drugih vidikih možnosti uvedbe prehodnega obdobja na področju prostega gibanja delavcev po vstopu Republike Hrvaške v Evropsko unijo? Če da, kdaj je bila razprava izvedena, kateri strokovnjaki so v njej sodelovali in kakšni so bili zaključki razprave?
2. Ali bo Vlada Republike Slovenije uvedla prehodno obdobje na področju prostega gibanja delavcev, kot so to naredile nekatere druge države (npr. Nemčija, ki bo zahtevala delovne vize)? Če da, za katere poklice in za koliko časa?
3. Ali je Vlada Republike Slovenije preučila še kakšne druge možnosti za omejitev prostega pretoka delavcev, na primer regulacijo v okviru zakonodaje? Kakšni ukrepi v zvezi z regulacijo se predvidevajo za področje zdravstvene dejavnosti in v zvezi s poklicnimi profili zdravnikov, diplomiranih medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov?

Obrazložitev:

Novembra 2011 sem na Vlado Republike Slovenije, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvo za zdravje naslovil dopis v zvezi Pogodbo o pristopu Republike Hrvaške k Evropski uniji (št. 007-01/11-5) ter s tem povezano problematiko prostega pretoka delavcev, natančneje medicinskih sester. V dopisu sem opozoril na problematiko priznavanja poklicnih kvalifikacij na področju zdravstva ter predlagal, da Vlada Republike Slovenije sprejeme ustrezne ukrepe glede uvedbe prehodnega obdobja na področju prostega pretoka delovne sile.

Vlada Republike Slovenije je dopis odstopila v reševanje in pripravo odgovora Ministrstvu za zdravje ter Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Slednja sta posredovala odgovor z dne 6. januarja 2012 (št. 11011-13/2011-6). Ministrstvi sta v odgovoru zapisali, da je v tistem trenutku še preuranjeno podajati uradno stališče o uvedbi prehodnega obdobja na področju prostega gibanja delavcev, ker bo »pred uradnim stališčem potrebno proučiti strokovne in druge vidike (verjetno tudi politične), za dokončno odločitev o uvedbi prehodnega obdobja«. Strokovne in druge argumente naj bi, skupaj z ostalimi pristojnimi ministrstvi, preučili še pred vstopom Hrvaške v EU. Preučili pa naj bi tudi druge možnosti, predvsem regulacijo v okviru zakonodaje.

Državni zbor je na 12. seji 2. 4. 2013 ratificiral pristopno pogodbo Republike Hrvaške k EU, prav tako pa Evropska komisija ocenjuje, da bo Republika Hrvaška pripravljena na vstop v EU s 1. julijem 2013. Čas za prej omenjeno strokovno razpravo, če do slednje še ni prišlo, se torej počasi izteka.

V pravkar ratificirani Pogodbi o pristopu HR k EU se v delu, ki ureja prehodne ukrepe (Priloga V) v poglavju 2 določa prehodne ukrepe glede prostega gibanja oseb. Tako 2. odstavek tega poglavja določa, da bodo sedanje države članice, ne glede na člene 1 do 6 Uredbe (EU) št. 492/2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji, do konca dveletnega obdobja od dne pristopa Hrvaške k EU, uporabljale nacionalne ukrepe ali ukrepe iz dvostranskih sporazumov, ki urejajo dostop hrvaških državljanov na njihove trge dela. Sedanje države članice lahko uporabljajo take ukrepe do konca petletnega obdobja od dne pristopa, saj se v prvih dveh letih po vstopu Hrvaške v EU lahko uporablja slovenska zakonodaja glede dostopa hrvaških državljanov na slovenski trg dela brez predhodnega obveščanja Evropske komisije, po preteku teh dveh let pa se lahko to prehodno obdobje podaljša še za nadaljnja tri leta, če se o tem obvesti Evropsko komisijo pred iztekom prvih dveh let. V primeru resnih motenj na svojem trgu dela in po obvestilu Evropski komisiji, pa se lahko to obdobje podaljša še za nadaljnji dve leti (torej skupno 7 let). Slednje možnosti so izpostavljene tudi v prej omenjenem odgovoru ministrstev.

Za poklice, kjer bi se to izkazalo smiselno in strokovno utemeljeno, ima torej Republika Slovenija možnosti uvesti prehodno obdobje na področju prostega gibanja oseb v obdobju najmanj 5 let, prav tako pa z ustrezno regulacijo v okviru slovenske zakonodaje zaščititi slovenske državljanke na slovenskem trgu dela. Vladi Republike Slovenije možnost podaje predloga Državnemu zboru za uvedbo in ukinitvev ukrepov, ki jih omogočajo mednarodne pogodbe (prehodno obdobje ali varnostno klavzulo), omogoča tretji odstavek 2. člena Zakona o zaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 26/11).

Republika Slovenija do sedaj še ni sprejela nobenih ukrepov, ki bi na primer na področju zdravstva omogočili zaščito domačih delavcev pred (tudi nelojalno) konkurenco iz Hrvaške. Tako bodo na primer Hrvaške medicinske sestre, ki pričnejo opravljati svoj poklic po krajši izobraževalni dobi kot slovenske, po vstopu Republike Hrvaške v EU izenačene s slovenskimi diplomiranimi medicinskimi sestrami.

Kar se tiče področja zdravstva, bi Slovenija morala ustrezno zaščititi napore za visoko raven strokovnosti tistih, ki so vključeni v zdravstveno obravnavo, saj to predstavlja v

prvi vrsti prednosti za paciente, dolgoročno pa tudi za vzdržnost sistema zdravstvenega varstva.

V Sloveniji je diplomiranih medicinskih sester in ostalih poklicnih profilov za potrebe zdravstva in socialnega varstva dovolj, kar jasno kaže podatek, da je bilo konec marca 2013 na Zavodu za zaposlovanje prijavljenih 107 zdravnikov, 131 diplomiranih medicinskih sester in 1.025 zdravstvenih tehnikov. Že samo ta podatek navaja k tehtnemu razmisleku o uvedbi prehodnega obdobja ali okrepljeni regulaciji na področju zaposlovanja v zdravstveni dejavnosti. Potrebno je poskrbeti, da bodo dobro usposobljene diplomirane medicinske sestre in ostali poklicni profili s področja zdravstva lahko delali v okviru slovenske zdravstvene dejavnosti.

V primeru, da bo takoj ob priključitvi Hrvaške EU prišlo do popolne sprostitve pretoka delavcev, namreč obstaja velika verjetnost, da bodo na primer medicinske sestre iz Hrvaške, ki bodo, glede na stopnjo pridobljene izobrazbe, najbrž pristajale na nižje plačilo, pri konkuriranju za delovna mesta izpodrinile v Sloveniji izobražene diplomirane medicinske sestre in zdravstvene tehnike. S tem bi bila narejena dvojna škoda – poslabšala bi se zdravstvena oskrba pacientov, hkrati pa povečala brezposelnost diplomiranih medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov, ali pa bi prišlo do še večjega odliva v Sloveniji izobraženih poklicnih profilov v zdravstveni dejavnosti v tujino.

Za ukrepe omejitve popolne sprostitve prostega pretoka delavcev se odločajo tudi druge evropske države, na primer Nemčija in Avstrija, ki sta tovrstne ukrepe že napovedali - Nemčija preko uvedbe delovnih viz, Avstrija pa med drugim tudi za področje opravljanja storitev nege na domu.

Zaradi navedenega bi bilo najprimerneje, da tudi Republika Slovenija sprejme odločitve o začasnem in najdaljšem možnem uveljavljanju nacionalnih ukrepov na področju trga dela ter tako za čim daljši možen čas omeji dostop na svoj trg dela povsod, kjer je to potrebno. Če ne drugje, pa vsaj v segmentu dela diplomiranih medicinskih sester in ostalih poklicev v zdravstveni dejavnosti.

Državni svetnik
mag. Peter Požun, l.r.